

est, ut perseverans usque in finem salvus sim¹, de necessitatibus meis educ me.

XVIII. « Vide humilitatem meam et laborem meum². » Vide humilitatem meam, qua nunquam me jactantia justitiæ ab unitate abrumpo; et laborem meum, quo indisciplinatos mihi commixtos suffero. « Et remitte omnia » peccata mea. » Et his sacrificiis propitiatus remitte peccata mea, non illa tantum juventutis et ignorantiae meae antequam crederem, sed etiam ista quæ jam ex fide vivens per infirmitatem vel vitæ hujus caliginem admitto.

XIX. « Respice inimicos meos, quoniam multiplicati » sunt³. » Non solum enim fortis, sed etiam in ipsa intus Ecclesiæ communionem non desunt. « Et odio iniquo oderunt me. » Et oderunt me diligentem se.

XX. « Custodi animam meam, et erue me⁴. » Custodi animam meam, ne decliner ad imitationem eorum, et erue me a perplexitate, qua mihi miscentur. « Non confundar, » quoniam speravi in te. » Non confundar si forte insurgunt adversum me: quoniam non in me, sed in te speravi.

XXI. « Innocentes et recti adhæserunt mihi, quoniam » sustinui te, Domine⁵. » Innocentes et recti non præsentiâ corporali miscentur tantum, sicut mali, sed consensione cordis in ipsa innocentia et rectitudine adhærent mihi: quoniam non defeci, ut imitarem malos; sed sustinui te, expectans ventilationem ultimæ messis tuæ.

XXII. « Redime, Deus, Israël ex omnibus tribulationibus » ejus⁶. » Redime, Deus, populum tuum, quem præparasti ad visionem tuam, ex tribulationibus ejus, non tantum quas foris, sed etiam quas intus tolerat.

¹ Matth. x, 22. — ² Psal. xxiv, 18. — ³ Ibid. 19. — ⁴ Ibid. 20. — ⁵ Ibid. 21. — ⁶ Ibid. 22.

ENARRATIO I

IN PSALMUM XXV.

Ipsi David¹.

I. Ipsi David, non mediatori homini Christo Jesu, sed omni Ecclesiæ jam perfecte in Christo stabilitæ, attribui potest.

II. « Judica me, Domine, quoniam ego in innocentia mea » ambulavi². » Judica me, Domine, quoniam post misericordiam quam tu mihi prærogasti, innocentiae meae habeo aliquod meritum, cujus viam custodivi. « Et in Domino » sperans non movebor. » Nec tamen etiam sic in me, sed in Domino sperans, permanebo in eo.

III. « Proba me, Domine, et tenta me³. » Ne quid tamen occultorum meorum me lateat, proba me, Domine, et tenta me, notum me faciens, non tibi quem nihil latet, sed mihi atque hominibus, « Ure renes meos et cor » meum. » Adhibe medicinale purgatorium, quasi ignem, delectationibus et cogitationibus meis. « Quoniam misericordia tua ante oculos meos est⁴. » Quoniam ne illo igne constumar, non merita mea, sed misericordia tua, qua me ad talem vitam perduxisti, ante oculos meos est. « Et » complacuit in veritate tua. » Et quia displicuit mihi meum mendacium, complacuit autem veritas tua, placui etiam ipse cum illa et in illa.

IV. « Non sedi cum concilio vanitatis. » Non elegi apponere cor meum his qui providere conantur, quemad-

¹ Psal. xxv, 1. — ² Ibid. — ³ Ibid. 2. — ⁴ Ibid. 3.

modum, quod fieri non potest, rerum transeuntium perfructione beati sint. « Et cum iniqua gerentibus non » introibo¹. » Et quia ipsa causa est omnium iniquitatum, ideo cum iniqua gerentibus absconditam conscientiam non habebo.

V. « Odio habui congregationem malignorum². » Ut autem veniatur ad ipsum concilium vanitatis, congregationes malignorum fiunt, quas odio habui. « Et cum impiis » non sedebo. » Et ideo cum tali concilio, cum impiis non sedebo, id est, placitum non collocabo. « Et cum impiis » non sedebo.

VI. « Lavabo in innocentibus manus meas³. » Munda faciam inter innocentes opera mea. Lavabo inter innocentes manus meas, quibus amplexabor sublimia tua. « Et » circumdabo altare tuum, Domine. »

VII. « Ut audiam vocem laudis tuæ⁴. » Ut discam quemadmodum te laudem. « Et enarrem universa mirabilia » tua. » Et cum didicero, exponam omnia mirabilia tua.

VIII. « Domine, dilexi decorem domus tuæ : » Ecclesiae tuæ. « Et locum habitationis gloriæ tuæ⁵ : » ubi habitans glorificaris.

IX. « Ne perdas cum impiis animam meam⁶. » Ne ergo simul perdas cum his qui te oderunt, animam meam, quæ dilexit decorem domus tuæ. « Et cum viris sanguinum » vitam meam. » Et cum his qui proximum oderunt. Nam duobus præceptis decoratur domus tua.

X. « In quorum manibus iniquitates sunt⁷. » Ne itaque me perdas cum impiis et cum viris sanguinum, quorum opera iniqua sunt. « Dexteræ eorum repleta est muneribus. » Et quod eis ab obtinendam salutem æternam da-

¹ Psal. xxv, 4. — ² Ibid. 5. — ³ Ibid. 6. — ⁴ Ibid. 7. — ⁵ Ibid. 8. — ⁶ Ibid. 9. — ⁷ Ibid. 10.

tum est, ad accipienda hujus sæculi munera converterent, existimantes quæstum esse pietatem¹.

XI. « Ego autem in innocentia mea ambulavi : redime » me, et miserere mei². » Valeat mihi ad perfectionem liberationis, tantum pretium sanguinis Domini mei; et periculis hujus vitæ, misericordia tua non deserat me.

XII. « Pes meus stetit in rectitudine³. » Dilectio mea non recessit a justitia tua. « In Ecclesiis benedicam te, » Domine. » Non occultabo eis quos vocasti benedictionem tuam, Domine; quoniam delectioni tuæ subinfero proximi dilectionem.

ENARRATIO II

IN EUMDEM PSALMUM XXV⁴.

« PAULUS Apostolus cum legeretur⁵, audivit nobiscum Sanctitas Vestra : « Sicut est, inquit, veritas in Jesu, de- » ponere vos secundum priorem conversationem veterem » hominem, eum qui corrumpitur secundum concupiscentias deceptionis; renovamini autem spiritu mentis » vestræ, et induite novum hominem qui secundum Deum » creatus est in justitia et sanctitate veritatis⁶. » Et ne aliquis arbitraretur deponendam esse aliquam substantiam, quemadmodum se expoliat tunica; aut aliquid forinsecus accipiendum, quomodo accipit aliquod vestimentum, quasi ponens unam tunicam et sumens alteram; et carnalis iste intellectus non permetteret homines agere in se intus

¹ Tim. vi, 5. — ² Psal. xxv, 11. — ³ Ibid. 12. — ⁴ Sermo ad plebem : ut tolerent malos in Ecclesia, et Dei in se donum agnoscant boni. — ⁵ Vide D. Guillon, tom. xxi, pag. 410-411. — ⁶ Ephes. iv, 21-24.

spiritaliter quod præcipiebat Apostolus; secutus est, et exposuit quid esset exui veterem hominem, et indui novum. Cætera enim lectionis ipsius ad eundem intellectum pertinent. Ait quippe quasi dicenti: Et quomodo me exuturus sum veterem, aut quomodo induturus novum? An ipse tertius homo sum depositurus veterem hominem, quem habui, et accepturus novum, quem non habui; ut tres homines intelligantur, et sit in medio qui deponit veterem hominem, et accipit novum? Ne ergo quisquam tali carnali cogitatione impeditus, minus faceret quod jubetur, et non faciens excusaret se de obscuritate lectionis, dicit in consequentibus: « Quapropter deponentes mendacium, » loquimini veritatem. » Et ecce hoc est deponere veterem hominem, et induere novum. « Quapropter deponentes » mendacium, loquimini veritatem, unusquisque cum » proximo suo: quia sumus invicem membra¹. »

II. Ne autem quisquam vestrum ita cogitet, fratres, cum Christiano loquendam veritatem et cum pagano mendacium. Cum proximo tuo loquere. Proximus tuus ille est, qui tecum natus est ex Adam et Eva. Omnes proximi sumus conditione terrenæ nativitatis: sed aliter fratres illa spe cœlestis hæreditatis. Proximum tuum debes putare omnem hominem, et antequam sit Christianus. Non enim nosti quid sit apud Deum, quomodo illum præciverit Deus ignoras. Aliquando quem irrides adorantem lapides, convertitur, et adorat Deum, fortasse religiosius quam tu, qui eum paulo ante irridebas. Sunt ergo proximi nostri latentes in his hominibus, qui nondum sunt in Ecclesia; et sunt longè a nobis latentes in Ecclesia. Ideoque qui non scimus futura, unumquemque proximum habeamus, non solum conditione mortalitatis humanæ, qua in hanc terram eadem forte devenimus: sed etiam spe illius hæredi-

¹ Ephes. 25.

tatis; quia non scimus quid futurus sit qui modo nihil est.

III. Ergo attendite cætera in induendo novum hominem et exuendo veterem. « Deponentes, inquit, mendacium, » loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo: quia » sumus invicem membra. Irascimini, et nolite peccare. » Si propterea irascaris servo tuo, quia peccavit: ne et tu ipse pecces, irascere tibi. » Sol non occidat super iracundiam vestram¹. » Intelligitur quidem secundum tempus, fratres: quia etsi ex ipsa humana conditione et infirmitate mortalitatis, quam portamus, subrepat ira Christiano, non debet diu teneri et fieri pridiana. Ejice illam de corde antequam occidat lux ista visibilis, ne te deserat lux illa invisibilis. Sed et aliter bene intelligitur, quia est noster Sol justitiæ veritas Christus; non iste sol qui adoratur a Paganis et Manichæis, et videtur etiam a peccatoribus; sed ille alius cujus veritate humana natura illustratur, ad quem gaudent Angeli: hominum autem infirmatæ acies cordis etsi trepidant sub radiis ejus, ad eum tamen contemplandum per mandata purgantur. Cum cœperit iste sol in homine habitare per fidem, non tantum in te valeat iracundia quæ in te nascitur, ut occidat super iracundiam tuam, id est, deserat Christus mentem tuam; quia non vult habitare Christus cum iracundia tua. Videtur enim quasi ipse a te occidere, cum tu ab ipso occidas: quia ira cum inveteraverit, odium fit; cum factum fuerit odium, jam homicida es. « Omnis enim qui odit fratrem suum, » homicida est², » sicut dicit Joannes apostolus. Item ipse dicit, « Quia omnis qui odit fratrem suum, in tenebris » manet³. » Et non mirum si ille in tenebris manet, a quo occidit sol.

IV. Ad hoc forte etiam pertinet quod audistis in Evangelio: « Periclitabatur navigium in stagno, et dormiebat

¹ Ephes. iv, 26. — ² I Joan. iii, 15. — ³ Id. ii, 9.

» Jesus¹. » Navigamus enim per quoddam stagnum, et ventus et procellæ non desunt : tentationibus quotidianis hujus sæculi prope oppletur nostrum navigium. Unde autem fit, nisi quia dormit Jesus? Si non dormiret in te Jesus, tempestates istas non patereris, sed tranquillitatem haberes interius, convigilante tecum Jesu. Quid est autem, Dormit Jesus? Fides tua, quæ est de Jesu, obdormivit. Surgunt procellæ stagni hujus, vides malos florere, bonos laborare, tentatio est, fluctus est. Et dicit anima tua : O Deus, ipsa est justitia tua, ut mali floreat, boni laborent? Dicis Deo : Ipsa est justitia tua? Et Deus tibi : Ipsa est fides tua? Hæc enim tibi promisi? ad hoc Christianus factus es, ut in sæculo isto floreres? torqueris, quia hic mali florent, qui cum diabolo postea torquebuntur? Sed unde hoc dicis? unde fluctibus stagni et tempestate turbaris? Quia dormit Jesus, id est, quia fides tua, quæ est de Jesu, sopita est in corde tuo. Quid facis ut libereris? Excita Jesum, et dic : « Magister, perimus². » Movent enim incerta stagni : perimus. Evigilabit ille, id est, rediet ad te fides tua ; et adjuvante illo, considerabis in anima tua, quia quæ dantur modo malis, non cum illis perseverabunt. Aut enim viventes eos deserunt, aut a morientibus deseruntur. Tibi autem quod promittitur, manebit in æternum. Illis quod temporaliter conceditur, cito tollitur. « Floruit enim ut flos fœni. Omnis enim caro fœnum : » aruit fœnum, et flos decidit : verbum autem Domini » manet in æternum³. » Pone ergo dorsum ad id quod cadit, et faciem ad illud quod manet. Evigilante Christo, jam tempestas illa non quatiet cor tuum, non opplebunt fluctus navim tuam : quia fides tua imperat ventis et fluctibus et transiet periculum. Ad hoc enim pertinet, fratres, totum id quod dicit Apostolus, de exuendo veterem ho-

¹ Luc. viii, 23. — ² Ibid. 24. — ³ Isai. xl, 6-8.

minem : « Irascimini, et nolite peccare : sol non occidat » super iracundiam vestram : neque locum detis diabolo¹. » Vetus ergo dabat locum, novus non det. « Qui furabatur, » jam non furetur. » Vetus ergo furabatur, novus non » furetur². » Ipse homo est, unus homo est : Adam erat, Christus sit : vetus erat, novus sit ; et cætera quæ ibi sequuntur.

V. Sed Psalmum videamus paulo diligentius, quia cum quisque profecerit in Ecclesia, necesse est patiatur malos in Ecclesia. Sed non eos cognoscit qui talis est : quanquam multi mali murmurent adversus malos, quomodo facilius unus sanus fert duos ægros, quam duo ægroti se invicem singulos. Itaque hoc præcipimus, fratres : Area est Ecclesia hujus temporis : sæpe diximus, sæpe dicimus. Et paleam habet et frumentum. Nemo quærat exire totam paleam, nisi tempore ventilationis. Nemo ante tempus ventilationis deserat aream, quasi dum non vult pati peccatores : ne præter aream inventus, prius ab avibus colligatur, quam ingrediatur in horreum. Quomodo autem hoc, fratres, dicamus attendite. Grana cum cœperint triturrari, inter paleas jam se non tangunt ; ita quasi se non noverunt, quia intercedit palea. Et quicumque longius attendit aream, paleam solam putat : nisi diligentius intueatur, nisi manum porrigat, nisi spiritu oris, id est, flatu purgante discernat, difficile pervenit ad discretionem granorum. Ergo aliquando et ipsa grana ita sunt, quasi sejuncta ab invicem, et non se tangentia, ut putet unusquisque cum profecerit, quod solus sit. Hæc cogitatio, fratres, Eliam tentavit, tantum virum, et dixit ad Deum, sicut etiam Apostolus commemorat : « Prophetas tuos occiderunt, altaria tua suffoderunt, et ego remansi solus, » et quærun animam meam. Sed quid dicit illi respon-

¹ Ephes. iv, 26, 27. — ² Ibid. 28.

» sum divinum? Reliqui mihi septem millia virorum, qui » non curvaverunt genua ante Baal¹. » Non dixit ei: Habes alios duos aut tres similes tibi. Noli, inquit, putare te solum. Alia, inquit, septem millia sunt, et solum te putas? Itaque hoc breviter præcipimus, ut dicere cœperam. Intendat mecum fraterna Sanctitas Vestra, et adsit misericordia Dei in cordibus nostris, ut sic a vobis intelligatur, ut fructificet, et in vobis operetur. Audite breviter: Quisquis adhuc malus est, non putet neminem bonum esse: quisquis bonus est, non putet se solum bonum esse. Tenetis hoc? Ecce repeto, videte quia dico: Quisquis malus est, interrogans conscientiam suam, et male sibi renuntians, non arbitretur neminem bonum esse: quisquis bonus est, non arbitretur se solum bonum esse; et non timeat bonus in commixtione malorum, quia veniet tempus ut inde segregetur. Ad hoc enim hodie cantavimus: « Ne » perdas cum impiis animam meam, et cum viris sanguinum vitam meam². » Quid enim est: « Ne cum impiis » perdas. » Ne simul perdas. Quare timet ne simul perdat? Video enim dictum Deo, quia modo simul nos pateris, quos pateris simul, noli perdere simul. Et hoc habet totus Psalmus, quem volo breviter cum Sanctitate Vestra considerare, quia brevis est.

VI. « Judica me, Domine³. » Molesta vota et quasi periculosa optat sibi, ut judicetur. Quid est judicari quod optat? Discerni se optat a malis. Alio loco evidenter dicit de ipso iudicio discretionis: « Judica me, Domine, et » discerne causam meam de gente non sancta⁴. » Ostendit quid dixerit, « Judica: » ne tanquam sine iudicio, quia modo et boni et mali intrant in Ecclesiam, et boni et mali eant in ignem æternum. « Judica me, Domine. » Quare?

¹ 3 Reg. xix, 10; et Rom. xi, 3, 4. — ² Psal. xxv, 9. — ³ Ibid. i. — ⁴ Psal. xliii, 1.

« Quoniam ego in innocentia mea ambulavi, et in Domino » sperans non movebor¹. » Quid est, « In Domino sperans? » Ille enim titubat inter malos, qui non in Domino sperat. Hinc factum est ut schismata fierent. Trepidaverunt inter malos, cum ipsi pejores essent, et quasi nollent esse boni inter malos. O si frumenta essent, usque ad tempus ventilationis paleam in area tolerarent. Sed quia palea erant, flavit ventus ante ipsam ventilationem, et rapuit de area paleam, et projecit in spinas. Et palea quidem inde projecta est: sed numquid quod remansit frumentum solum est? Non volat ante ventilationem nisi palea, remanet autem et frumentum et palea: ventilabitur vero palea, cum venerit tempus ventilationis. Hoc dixit iste: « In innocentia mea ambulavi, et in Domino » sperans non movebor. » Si enim speravero in homine, visurus sum fortasse ipsum hominem aliquando male viventem, nec eas vias tenentem, quas vel didicit vel docet in Ecclesia bonas, sed quas diabolo docente sectatus est; et quia spes mea in homine erit, titubante homine, titubabit spes mea, et cadente homine, cadet spes mea: quia vero in Domino spero, non movebor.

VII. Sequitur: « Proba me, Domine, et tenta me; ure » renes meos et cor meum². » Quid est, « Ure renes meos » et cor meum. » Ure delectationes meas, ure cogitationes meas, (Cor pro cogitationibus, renes pro delectationibus posuit,) ne aliquid mali cogitem, ne aliquid mali me delectet. Unde autem ures renes meos? igne verbi tui. Unde ures cor meum? calore spiritus tui. De quo calore alibi dicitur: « Et non est qui se abscondat a calore ejus³. » Et de quo igne Dominus dicit: « Ignem veni mittere in terram⁴. »

VIII. Ergo sequitur: « Quoniam misericordia tua ante »

¹ Psal. xxv, 1. — ² Ibid. 2. — ³ Id. xviii, 7. — ⁴ Luc. xii, 49.